

יום שני 12 ינואר 2015
כ"א טבת תשע"ה

לכבוד :
מפקחים ארציים
מפקחים מחוזיים
מנהלי אגפי רווחה ברשויות
רכזי תחום מוגבלות שכלית התפתחותית
מנהלי עמותות ומסגרות

הנדון: איסוף צרכים בתחום ההכשרה לשנת הלימודים תשע"ו – 2015-16

עמיתים יקרים,

קרן שלם ומשרד הרווחה, השרות לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית בקהילה, ממשיכים לפעול עמכם לקידום התמקצעות ומצוינות כוח האדם העוסק בטיפול באדם עם מוגבלות שכלית בקהילה, במחלקות הרווחה ובמגוון השירותים והמסגרות. כמו בכל שנה, אנו פונים אליכם בדבר איסוף צרכים בתחום ההכשרה של הצוותים העובדים בשטח, בדגש על צוותים בטיפול ישיר, לקראת שנה"ל הבאה : **תשע"ו 2015-2016**. לנוחיותכם, צירפנו תקציר של מגוון הקורסים הניתנים מדי שנה, אך כמובן שהנכם מוזמנים לשלוח צרכים נוספים העולים בעבודה היומיומית.

את החומרים המצורפים, מפורטים וחתומים יש להעביר לקרן שלם, לתמנע גבאי מרקביץ למייל :
timna@kshalem.org.il, עד לתאריך **30 במרץ בכל שנה**.

אנא, פעלו בהתאם להנחיות במסמך זה לשם הגשת הצרכים במועדם.
שיתוף הפעולה אתכם חיוני ונחוץ על מנת שניתן מענה לצרכים האמתיים מהשטח.

בברכה,

ריבה מוסקל
מנכ"ל קרן שלם

ויויאן אזרן
מנהלת השרות לטיפול באדם
עם מוגבלות שכלית התפתחותית בקהילה,
משרד הרווחה
יו"ר וועדת פיתוח כ"א, קרן שלם

הכשרה ופיתוח כח אדם העוסק בתחום הטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית בקהילה לקראת שנת הלימודים תשע"ו 2015-2016

- רשויות המבקשות לקיים השתלמויות עבור העובדים בלשכת הרווחה ובמסגרות בקהילה, ימלאו את הטפסים הבאים המצורפים בהמשך:
- טופס בקשה להשתלמות ספציפית.
 - טבלת מועמדים להשתלמות הנ"ל (יש להעביר לפחות 25 מועמדים אפשריים)

את כל אלה יש להעביר לקרן של"ם לגב' תמנע גבאי מרקביץ עם פרוט הבקשה למייל: timna@kshalem.org.il עד לתאריך 30 במרץ בכל שנה.

תכנית הלימודים נבנית כל שנה על פי כלל הבקשות שהוגשו לוועדת כוח-אדם בקרן שלם ע"י המחלקות לשירותים חברתיים ברשויות המקומיות. החומר הכתוב יהווה בסיס לדין ולהחלטה במסגרת וועדת פיתוח כ"א של קרן שלם. קורס/השתלמות שאושרה על ידי וועדת פיתוח כ"א ילווה בוועדת היגוי מקומית. וועדת ההיגוי המקומית תכלול את מנהלת תחום פיתוח כח אדם והסברה של קרן שלם, מפקח מחוזי של השרות לאדם עם מוגבלות שכלית, נציג לשכת הרווחה המקומית/אזורית, וחברים נוספים מלשכות לשירותים חברתיים וממסגרות בקהילה, בהתאם לצורך.

קהל היעד להשתלמויות הינו כח האדם העוסק בטיפול באדם עם מוגבלות שכלית בקהילה במגוון השירותים: עובדים סוציאליים, מנהלי מסגרות, רכזים, מדריכים טיפוליים, מדריכי מסגרות יום ארוך, עובדי מסגרות פנאי ותעסוקה, עובדי מטבח, ניקיון ותחזוקה ועוד.

על מנת שנוכל לגבש תכנית חדשה בהתאם לצורכי העובדים בשטח, נבקש מכם למלא את כל הטפסים.

בתודה על שיתוף הפעולה!

בכל שאלה ניתן לפנות לתמנע גבאי מרקביץ, מנהלת תחום פיתוח כ"א והסברה בקרן שלם: במייל: timna@kshalem.org.il בטלפון: 03-9601122

בברכה,

תמנע גבאי מרקביץ
מנהלת תחום פיתוח כ"א והסברה, קרן שלם

טופס בקשה להשתלמות מקומית/מחוזית לשנה"ל : תשע"ו, 2015-16

פרטי הרשות :

שם הרשות :	שם המפקח :	
שם מנהל/רכז תחום מוגבלות שכלית :	נייד :	
אימייל ליצירת קשר :		

מהי ההשתלמות המבוקשת?

מי קהל היעד להשתלמות? (נא לציין את שם המסגרות, אופי הפעילות במסגרות, גילאי השוהים במסגרות וכל מידע רלבנטי אחר)

מהם מועדי ההשתלמות המועדפים? (תאריך פתיחה, ימים, שעות, אילוצים מיוחדים)

* חשוב לציין כי מדיניות קרן של"ם היא להימנע מקיום השתלמויות בשעות הערב.

חתימת נציג האגף לשירותים חברתיים :
שם : _____ תאריך : _____ חתימה : _____
חתימת המפקח המחוזי :
שם : _____ תאריך : _____ חתימה : _____
חתימת מרכז השרות במחוז :
שם : _____ תאריך : _____ חתימה : _____

**נבקשכם –
נא להקפיד על
כל שלושת
החתימות.**

**טופס שלא יהיה
תחום במלואו לא
יובא לדין בפני
הוועדה!**

שנה"ל תשע"ו 2015-2016

טבלת מועמדים אופציונאליים להשתלמות בנושא: _____

ברשות / מחוז: _____

מס'	שם הנרשם + ת.ז.	שם המסגרת	גילאי האנשים במסגרת	תפקיד	וותק	האם השתתף בהשתלמויות קודמות איזה? מתי?
.1						
.2						
.3						
.4						
.5						
.6						
.7						
.8						
.9						
.10						
.11						
.12						
.13						
.14						
.15						
.16						
.17						
.18						
.19						
.20						
.21						
.22						
.23						
.24						
.25						

קורסי קרן שלם למדריכים ומטפלים ברצף השירותים בתחום המוגבלות השכלית

הערות כלליות

- הקורסים בהיקף של 60-76 ש"ש והם כוללים – תיאוריה, ניתוחי מקרים ודיונים.
- הקורסים אינם מוכרים לגמול השתלמות, פרט לקורסים לעובדים סוציאליים.
- הקורסים יתקיימו בהתאם לצרכים ולנוחות של כל מחוז/ אזור/ ישוב.
- דיון בקורס בוועדת פיתוח כוח אדם מותנה בשיחה מקדימה עם מנהלת תחום פיתוח כ"א, הצגת טופס בקשה לקורס החתום על ידי הרשות והמפקח הרלבנטי ובהצגת רשימה של 25 מועמדים לפחות.
- הקרן משתדלת לקיים את הקורסים ברשויות או במחוזות בהתאם לצרכים.
- רשימה זו הינה חלקית, ניתן להגיש צרכים גם לנושאים שאינן מוזכרים ברשימה.

1. היכרות עם עולם המוגבלות השכלית

מטרות הקורס –

להבהיר מושגי יסוד בתחום הטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית להכיר מאפיינים חברתיים פסיכולוגיים וחברתיים של אוכלוסייה עם מוגבלות שכלית התפתחותית להקנות ערכים המנחים את הטיפול באוכלוסייה עם מוגבלות שכלית התפתחותית

תכנים מרכזיים –

חוקים לטיפול והגנה על אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית, אבחנה מבדלת בין מוגבלות שכלית התפתחותית לנוכיות אחרות, תסמונות מאפיינות המלוות מוגבלות שכלית, עמדות אישיות ונורמות חברתיות כלפי אנשים עם מוגבלות שכלית, ערכים מקצועיים המנחים את הטיפול באדם עם מוגבלות שכלית, מעגל החיים של האדם עם המוגבלות השכלית ומשפחתו, מערך השירותים בקהילה לאנשים עם מוגבלות שכלית, התבגרות מינית וחינוך חברתי מיני של אנשים עם מוגבלות שכלית. * הקורס ישולב בסיור למסגרת מתאימה

2. היכרות עם ההתפתחות המינית חברתית של האדם עם המש"ה

מטרות הקורס –

להגביר את מודעות משתתפי הקורס למקומם כשותפים בתהליך החינוך המיני-חברתי
עמדות ביחס למיניות האדם ומיניות ומוגבלות שכלית התפתחותית
להתמודד עם דילמות סביב נושא מיניות האדם עם המוגבלות השכלית לאורך מעגל חייו
להציג נהלים וחוקים ביחס לנושא במסגרות הטיפול

תכנים מרכזיים –

אני וגופי
תקשורת וזוגיות
עיצוב והבהרת עמדות של מטפלים בנושא אהבה
מיניות וזוגיות בקרב אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית
פוטנציאל ומימוש באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית בהקשר לזוגיות ומיניות
מיניות וחוק בקרב אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית
מניעת ניצול מיני
ניתוח מקרים וגיבוש דרכי התמודדות עם בעיות בתחום המיניות של אוכלוסייה עם מוגבלות שכלית התפתחותית

3. תקשורת עם אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית

מטרות הקורס –

להקנות ידע בנושא תקשורת עם אוכלוסייה עם מוגבלות שכלית התפתחותית
להבהיר סיבות וגורמים היוצרים קשיים בתקשורת ובעיות התנהגות אל אוכלוסייה עם מוגבלות שכלית
התפתחותית
להציג דרכים מעשיות להתמודדות עם בעיות בתקשורת, בעיות התנהגות ואלימות ובעיות נוספות של האוכלוסייה
עם המוגבלות השכלית והקשר עם בני המשפחה

תכנים מרכזיים –

אפיונים קוגניטיביים, התנהגותיים, רגשיים וחברתיים של האדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית
השפעת אפיונים אלה על יצירת קשר מדריך – אדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית
בניית תוכנית ליווי אישית המבוססת על רעיון "האדם במרכז"
הקשבה : עקרונות ופיתוח יכולת ההקשבה של המדריך
עידוד ההתנהגות האוטונומית לצד התנהגות עם וויסות עצמי
בחירה והעצמה של האדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית
פיתוח מיומנויות של פתרון בעיות, קונפליקטים וקבלת החלטות

4. משפחתו של האדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית

על הקורס -

משפחתו של האדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית מתמודדת עם מורכבות רבה לאורך מעגלי החיים.
מגוון רחב של קשיים, הנובעים ממקורות שונים: קשיים המתמקדים בילד עצמו, בקשר

הזוגי, עם האחים ובני המשפחה המורחבת, וכמובן, הרשת החברתית ומערכות שונות כגון: צוותים טיפוליים ואנשי חינוך בבית הספר, במסגרות תעסוקה, דיור וכו'.

הרצון של כולם חיובי, 'לטובת הילד/בוגר'. אבל הקשיים רבים. בשטח מתעוררים מתחים בלתי נמנעים בין ההורים למערכות השונות. שני הצדדים צוברים כעסים ותסכולים האחד על האחר, והדבר פוגע בתקשורת העניינית וביכולת לסייע לילד/בוגר עצמו, שזו כידוע המטרה המאחדת את כולם. מצב זה מעלה מספר שאילות: מדוע מפגשים עם אנשי מקצוע מהווים אחד ממשברי ההתמודדות הקשים של ההורים? מי המומחה לילד? איזו עזרה הורה צריך ורוצה לקבל, לעומת איזה עזרה איש המקצוע מוכן/רוצה לתת, מהי רמת השותפות המתאימה בין אנשי המקצוע להורים. המדריכים במסגרות השונות חשופים לקשר כמעט יומיומי עם ההורים אך תפקידם מולם אינו מוגדר, לא ברור ולעתים קרובות הם אינם מקבלים הדרכה מספקת בנושא.

מטרות הקורס -

הכרת מעגל החיים של המשפחה ומקומם של האחים והסבים בה, פיתוח מודעות ורגישות לתהליכים כלליים במשפחת הילד עם מוגבלות שכלית התפתחותית ולקשר דיפרנציאלי עם המשפחה בגילאים שונים (ילד, מתבגר, בוגר), הקניית כלים לפיתוח תקשורת מועילה עם משפחת האדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית. ההשתלמות מכוונת לסייע למדריכים להבין את המכשולים הבלתי נמנעים הפוגעים בתקשורת העניינית בין המערכת להורים. לא מתוך חיפוש אשמים אלא מתוך חיפוש הבנה מעמיקה יותר של הקשר המורכב, דבר שיוכל להוביל להתמודדות טובה יותר עם המצב.

הנושאים הנלמדים -

המערכת המשפחתית המורחבת, מעגל החיים ומעברים; מהו 'הקול ההורי' – מגוון דרכי התמודדות, חוויית המפגש עם הורי הילדים/הבוגרים – התחברות לפן האישי-מקצועי ומשמעות השותפות עם ההורים מול צרכי הילד וקידומו; דילמות שכיחות ביחסים עם ההורים, היכרות כלים לפתרון קונפליקטים ולשיפור התקשורת במצבי קושי ותרגול השימוש בהם.

5. תקשורת חלופית תומכת (תת"ח)

מטרות הקורס -

חשיפת הלומדים למושגי יסוד בתקשורת חלופית תומכת לאפשר למטפלים לזהות את צרכי התקשורת של החניכים במסגרותיהם היכולים להפיק תועלת מהתערבות בתת"ח להכשיר את הלומדים לפתח תכניות תת"ח במסגרת העבודה להכשיר את הלומדים כשותפי תקשורת להכשיר את המטפלים לעבודה כחלק מצוות רב מקצועי בתחום זה

תכנים מרכזיים -

מהי תקשורת חלופית תומכת? היכרות עם סוגי ליקויים המעוררים את הצורך בהסתייעות בתת"ח בחירה והגדרה עצמית – תקשורת והתנהגות מערכות השימוש בתקשורת ללא עזרים, שפת סימנים, ג'סטות בניית לוחות תקשורת (PCS&BLISS) הפקת קולות טכנולוגיה מסייעת

יישום ערוצי התקשורת הנלמדים בחיי היום עם אוכלוסיות שונות
* הקורס ישולב בסיור למסגרת מתאימה

6. סנגור עצמי

מטרות הקורס –

להקנות ידע בנושאים של העצמה וסנגור עצמי
הכרת תפקיד המאמן לסנגור עצמי של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית
הקניית כלים לעבודה עם אנשים המתפקדים ברמת הפיגור בנושא העצמה ופיגור

תכנים מרכזיים –

הכרת האמנה לזכויות אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית
תהליך קבלת החלטות : בחירה בין אלטרנטיבות ולקיחת אחריות.
העברת המיומנויות לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית
מודלים של שיתוף אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית בחיי היום יום במסגרת בה הם נמצאים
יחסי הגומלין בין מטפלים לבין אנשים שעברו תהליך העצמה
דילמות הקשורות בעבודת המאמן לסנגור עצמי
דיון וטיפול בקונפליקטים העולים מיישום התוכנית

7. הטיפול באדם המזדקן עם מוגבלות שכלית בקהילה

מטרות הקורס -

לפתח ראייה רחבה על הזדקנות ומשמעות הטיפול בזקן.
להקנות ידע על תהליכי הזדקנות בכלל ועל הזדקנותם של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית.
לסייע למדריכים והמטפלים לזהות את השינוי בצרכים של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית המזדקנים
להתאים תוכניות למתן מענים רלבנטיים לצרכים המשתנים של הקשישים.

נושאי הקורס -

הכרות עם מושגים בסיסיים של עולם הזקנה.
תפישות ועמדות של היחיד כלפי הזקנה, והשלכותיהן על עבודה עם אנשים זקנים עם מוגבלות שכלית
התפתחותית.
תיאוריות פסיכולוגיות וחברתיות של הזדקנות.
בריאות וחולי בזקנה, ואצל האדם המפגר המזדקן.
התמודדות עם אובדניים בתקופת הזקנה.
השירותים לזקנים וזכויות הזקן בישראל והשירותים לזקנים עם מוגבלות שכלית התפתחותית.
תעסוקת קשישים ותעסוקה רלבנטית לאנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית שהזדקנו.
הרשת החברתית של הקשיש עם מוגבלות שכלית התפתחותית – היבטים של תפקידי המטפלים העיקריים.
התאמת הסביבה הפיזית לצורכיהם של הקשישים והכרות עם טכנולוגיה מסייעת.

8. פעילות פנאי לאוכלוסייה עם מוגבלות שכלית

מטרות הקורס –

להעלות את המודעות בקרב המדריכים והמטפלים לאיכויות הייחודיות של הפנאי
רכישת מיומנויות הדרכה בסיסיות בתחומי הפנאי אשר רלבנטיות לאוכלוסייה עם מוגבלות שכלית התפתחותית
העלאת המוטיבציה של המדריכים להעמקת הידע בתחומי הפנאי

תכנים מרכזיים –

פנאי – החוויה האישית
עקרונות הפנאי – בחירה חופשית, גיוון, ניסוי וטעייה, הנאה וטיפוח
פנאי ואיכות חיים
התנסות חוויתית בתחומי הפנאי – אמנות פלסטית, משחקיה, משחקי חברה ונופש פעיל, משחקי דרמה ותנועה
* הקורס ישולב בסיור למסגרת מתאימה

9. גישות להפעלה בחדר סנוזלן

מטרות הקורס :

לחשוף את המשתלמים לעקרונות העבודה בגרייה רב-חושית, היכרות עם ארגון הסביבה וחשיבותה עבור
המטופל הסיעודי, פיתוח מיומנויות של הפעלה בקבוצות קטנות באמצעות גרייה רב-חושית מבוקרת.

תכנים מרכזיים :

מושגי יסוד בתחושה, מאפייניהם התפקודיים של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית, ארגון הסביבה,
פעילות בקבוצות קטנות בחדר הסנוזלן, היכרות עם חדר הסנוזלן וטכניקות טיפול שונות בו, עקרונות עבודה
בקבוצה, התפתחות חברתית תקינה ומעוכבת.
הקורס בנוי מלמידה תיאורטית ומהדרכה מעשית במסגרות בהן עובדים התלמידים.

10. גיוון ככלי מסייע בטיפול באנשים עם מוגבלות שכלית

הקורס מיועד למדריכים ומטפלים המעוניינים להרחיב את ארגז הכלים שלהם ולהוביל את המסגרת בה הם
עובדים לשימוש בגיוון ככלי מסייע בטיפול באוכלוסיית המסגרת.

תכנים מרכזיים –

בניית בסיס ידע נרחב בנושא עולם הצמחים, שימושיהם בגינה ועקרונות הגיוון
הכרת מושגי יסוד וגישות בתחום הפסיכולוגיה, הפסיכופתולוגיה וגישות בטיפול
הכרת מאפייני אוכלוסיות בעלות צרכים מיוחדים
הכרת העקרונות התיאורטיים והמעשיים של הגיוון ככלי מסייע בחינוך ובטיפול לאוכלוסיות שונות
היכרות עם גישות שונות ועם דרכי עבודה שונות בגינה
התנסות בעבודה מעשית בגינה ובחממה
* הקורס ישולב בסיור למסגרת מתאימה

11. טכנולוגיות חכמות ככלי מסייע בטיפול

הקורס מיועד מדריכים בעלי גישה וידע טכנולוגי מרצף השירותים בקהילה

מטרת הקורס-

להנגיש טכנולוגיות מתקדמות וחדשות לשימוש המסגרות למען רווחתם ואיכות חייהם של האנשים עם המוגבלות השכלית, להעמיק את השימוש בכלים טכנולוגיים קיימים ע"י הכשרת איש צוות ייעודי לנושא זה במסגרות היום.

תכנים מרכזים בקורס –

הכרות עם המחשב ויישומי אופיס, הטכנולוגיה בשירות האנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית כולל התאמות, הנגשה ועוד. הכרות עם כלים טכנולוגיים מגוונים -מחשב, טאבלט, אביזרי מציאות מדומה וכד'. הכרות עם יישומים, אפליקציות ועולמות תוכן באינטרנט מותאמים לאוכלוסייה עם מוגבלות שכלית התפתחותית

12. שילוב אומניות בטיפול הישיר באנשים עם מוגבלות שכלית

מטרת הקורס-

לאפשר למשתתפים מפגש עם היסודות השיקומיים שבחווית היצירה.

תכנים מרכזיים-

במהלך הקורס ילמדו המשתתפים טכניקות עבודה תוך מתן מענה לצרכים המיוחדים של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית, מתוך החוויה האישית וההתנסות עם כיוונים משקמים באומנות והבנת האמנות כמענה לתחומי השיקום השונים – לקויות סנסוריות, מוטוריות, תקשורתיות, רגשיות והתנהגותיות. כל זאת תוך התנסות בכלי אומנות שונים- מוסיקה, צילום, תיאטרון, אומנות פלסטית ועוד.

13. התמודדות עם אובדן ושכול

מטרת ההשתלמות -

הענקת כלים להתמודדות עם מצבי אובדן ושכול לצוותים במסגרות היום.

תכנים מרכזיים-

מידע על מחלות פרוגרסיביות-הכרות והתמודדות הבנת תהליכי האבל-משפחת הילד ואיש טיפול; החיבור האישי לכאב ולאובדן הקשר עם משפחת הילד לאורך התהליך; תהליכי פרידה ממשפחת הילד ביטוי למחשבות על קונפליקט הסבל והכאב לעומת הפרידה. יציקת תוכן של משמעות בתהליכי פרידה, ואחרי אובדן, ליווי ויעוץ של צוות בזמן תהליך גסיסה ואובדן ההבדל בין מוות צפוי מראש לבין מוות פתאומי שחיקת צוות בהתמודדות עם אובדן ומוות